

Handläggare: Anna Lindskog
Telefon: 08-508 25 156

Till
Socialnämnden

Medel för utveckling av insatser till personer med psykisk ohälsa - Plan för prestationsbaserade medel 2012

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialförvaltningen föreslås få i uppdrag att i samverkan med berörda parter planera och genomföra förbättringar, i linje med regeringens PRIO-plan, för personer med psykisk ohälsa. I planeringen ingår även att säkerställa att Stockholm stad lever upp till de grundkrav och prestationsmål som ställs för att ta del av statsbidraget 2013.

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Fredrik Jurdell
Avdelningschef

Sammanfattning

Regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) ingick den 25 maj 2012 en överenskommelse om stöd till riktade insatser för att förbättra vården och omsorgen för personer med psykisk ohälsa. Överenskommelsen syftar till att, genom ekonomiska incitament och patientens behov i centrum, uppmuntra, stärka och intensifiera utvecklingsarbetet i landstinget och kommunerna. För år 2012 avsattes 456 500 000 kronor i statsbudgeten för detta ändamål. Avsikten är att motsvarande överenskommelser ska ingås och medel avsättas även för 2013 och 2014.

För att få ta del av statsbidraget krävdes att kommunen uppfyllde två grundkrav samt tre prestationsmål. Stockholm stad uppfyllde samtliga krav och beviljades 22 949 683 kr i statsbidrag för år 2012, medlen betalades ut i efterskott.

En planering behöver göras för att säkerställa att medlen används på ett sätt som förbättrar vården och omsorgen om personer med psykisk ohälsa. I planeringen ingår även att se över stadens möjlighet att uppfylla de grundkrav och prestationsmål som är aktuella för 2013.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid förvaltningens avdelning för stadsövergripande sociala frågor.

Bakgrund

Staten och Sveriges Kommuner och Landsting har ingått en överenskommelse avseende stöd till riktade insatser inom området psykisk ohälsa. Arbetet med att åstadkomma förbättringar ska utgå från de övergripande målsättningar som har angetts i regeringens plan för riktade insatser inom området psykisk ohälsa (PRIO-plan):

- en jämlik, kunskapsbaserad, säker och tillgänglig vård och omsorg av god kvalitet
- tillgång till arbete och sysselsättning
- möjlighet till delaktighet och inflytande

Målgruppen som omfattas av överenskommelsen är:

- barn och unga från 0 till 25 år som har, eller riskerar att utveckla, psykisk ohälsa samt
- personer med omfattande eller komplicerad psykiatrisk problematik.

Grundkraven som kommunerna behövde uppfylla för vuxna under 2012 var att det inom länet skulle finnas:

- ingångna överenskommelser om samarbete mellan kommun och landsting kring personer med psykisk funktionsnedsättning samt ingångna överenskommelser om hur individuella planer för individer (tillhörande målgruppen) som har behov av insatser från både hälso- och sjukvården och socialtjänsten ska upprättas.

Grundkraven som kommunerna behövde uppfylla för barn- och ungdomar under 2012 var att det i länet skulle finnas:

– beslut som tydliggör ansvarsfördelningen inom och mellan kommun och landsting för insatser till barn och unga som har, eller riskerar att utveckla, psykisk ohälsa.

Prestationsbaserat mål för vuxna med psykisk ohälsa var under 2012 att kommunen skulle genomföra en inventering av målgruppen. I inventeringsarbetet skulle delar av Socialstyrelsens framtagna inventeringsverktyg användas.

För barn och unga var de prestationsbaserade målen att rapportera hur man arbetar med individuella planer och med tillgänglighet till första linjen.

Under 2012 avsattes 456 500 000 kr för utdelning till de kommuner och landsting som uppfyllde 2012 års grundkrav och prestationsmål (Se bilaga 1 för mer detaljerad genomgång av grundkrav och prestationsmål).

Stockholm stad uppfyllde de fastställda grundkraven och prestationsmålen för 2012 och tilldelades 22 949 683 kr i statsbidrag. I en överenskommelse med SLK beslutades att socialförvaltningen skulle ansöka om och rekvirera statsbidraget för hela Stockholm stad.

Ärendet

Under 2013 krävs ett omfattande arbete för att säkerställa att statsbidraget används på ett sätt som ligger i linje med regeringens intention i PRIO-planen avseende utveckling av stödet till personer med psykisk ohälsa. Planeringen måste även omfatta de satsningar som behöver göras under året så att staden har möjlighet att uppfylla de grundkrav och prestationsmål som ställs för 2013.

När det gäller grundkravet att det ska finnas en överenskommelse mellan kommun och landsting kring arbetet med målgruppen så har det för 2013 utökats med kraven att överenskommelserna ska ha följts upp under året och handlingsplaner upprättats för att utveckla samverkan. Vidare ska organisationer som företräder patienter, brukare och närstående ska ha getts möjlighet att lämna synpunkter på överenskommelsen och handlingsplanerna. För barn och unga gäller även att landstinget och kommunerna i länet ska tillhandahålla webbaserad information där det beskrivs var i landstinget och kommunerna barn och unga med psykisk ohälsa och deras familjer kan vända sig för att få vård, stöd och hjälp.

För att få ta del av de prestationsbaserade medlen för vuxna 2013 ska kommunen göra en total inventering av målgruppen samt en analys av hur väl individernas behov är tillgodosedda på boendeområdet och sysselsättningsområdet. Med utgångspunkt i detta ska en planering för hur verksamheten ska utvecklas 2013–2014 göras. Organisationer som företräder patienter, brukare och närstående ska ha erbjudits att lämna synpunkter på planeringen.

För barn och unga bygger de prestationsbaserade medlen 2013 på att kommunen rapporterar in hur många samordnade individuella planer som har gjorts samt en inventering av behov av samordnad individuell plan. Se bilaga 2 för förtydliganden kring grundkrav och prestationsbaserade medel 2013.

Planering, i samråd med stadsdelsförvaltningarna, behöver göras både separat och gemensamt för de två målgrupper som omfattas av överenskommelsen mellan staten och SKL. Kontakt behöver även tas med Stockholm läns landsting avseende gemensamma satsningar för målgrupperna.

För att säkerställa att brukarna ges möjlighet till medverkan och inflytande är det viktigt att planeringen även sker i nära samverkan med intresse- och brukarorganisationer.

Vid nätverk för enhetschefer från stadsdelsförvaltningarna samt vid möte med brukar- och intresseorganisationer har följande förslag på satsningar diskuterats:

För vuxna med psykisk ohälsa

Boenden

Samtliga intressenter föreslår en satsning på boenden gärna i samverkan med landstinget. En satsning på boende för exempelvis en yngre målgrupp skulle innebära att staden kan undvika kostsamma placeringar på HVB i andra kommuner. Att kunna bo kvar i Stockholm ökar möjligheten till nära samverkan mellan alla berörda parter och underlättar återhämtning. Behovet av gruppbostad för personer med omfattande omvårdnadsbehov är också stort. I nuläget bor många med omfattande omvårdnadsbehov på HVB och väntar på plats i gruppbostad eller stödboende. Flera som bor i stadens stödboenden skulle kunna flytta till egen lägenhet med boendestöd om det fanns en större tillgång till försökslägenheter. På så sätt ökar även tillgången till stödboenden. En grundlig

utredning av vilka behov som finns och vilka boendeformer som saknas behöver göras i samverkan med landstinget och brukarorganisationerna.

Samordnad individuell plan

Stadsdelsförvaltningarna behöver tillsammans med sina samverkanspartners inom psykiatri inventera vilka som är i behov av samordnad individuell plan samt hitta fungerande rutiner för hur upprättandet av planer ska gå till.

Nationella riktlinjer

Staden behöver utveckla användandet av evidensbaserade metoder som rekommenderas i Socialstyrelsens nationella riktlinjer. Medel skulle kunna avsättas så att någon/några stadsdelsförvaltningar i samverkan med landstinget exempelvis kan prova samordnade åtgärder för nyinsjuknade personer enligt ACT-modellen (Assertive Community Treatment) eller Shared decision making för att öka personernas delaktighet och ansvar över vård och omsorgsåtgärder.

Hälsa

Personer med psykisk ohälsa har en lägre medellivslängd än befolkningen i övrigt. En satsning för att se över hur hälsomedvetandet kan bli en naturlig del av stadens och landstingets insatser behöver göras.

Arbete och sysselsättning

Fortsatta satsningar behöver göras tillsammans med övriga huvudmän för att underlätta för målgruppen att nå önskad sysselsättning, studier, praktik eller arbete.

För barn och ungdom

Samordnad individuell plan

Utveckling av användandet av samordnad individuell plan i barn och ungdomsärenden som har insatser från flera huvudmän behöver göras. Några stadsdelsförvaltningar har påbörjat ett arbete med "barnets plan" med skolan och barnpsykiatri som kan utvecklas och spridas vidare. Utvecklingen bör ske i nära samverkan med landstinget.

Utvecklingen behöver även ske i samverkan med skolan. Skolan omfattas inte av lagstiftningen men i flera regioner har skolhuvudmannen ingått överenskommelser med övriga parter. Det finns ingenting i lagstiftningen som hindrar skolans deltagande. Samordning av samordnad individuell plan och BBIC:s genomförandeplan behöver ske. Ett första steg är bildandet av en eller flera lokala

projektgrupper där representanter från BUP, skolan och stadsdelsförvaltningarna på ledningsnivå beslutar om den fortsatta inriktningen av arbetet.

Tillgänglighet till första linjen

Det första steget är att tillsammans med landstinget definiera vad första linjens barnpsykiatri är och de olika huvudmännens respektive uppdrag när det gäller första linjen. Därefter behöver socialtjänsten med landstinget och elevhälsan definiera och utveckla tillgängligheten till första linjens psykiatri för barn och ungdomar. Lokala projekt bör startas för att i samverkan se över strukturerna för BUS-samverkan och förbättra samverkan med primärvården och BUP. Utöver detta behövs även tillsättande av regionala projektledare som arbetar för att på organisatorisk nivå standardisera kommunikation och aktiviteter. En övergripande projektledning behövs även för att ta fram stödmaterial innehållande rutiner, handlingsplaner, riktlinjer och processbeskrivningar för att underlätta och stärka den lokala samverkan.

Gemensam utbildning med socialtjänst, skola och psykiatri bör ingå i planeringen för att nå en större samsyn kring uppdrag och insatser samt vilka resurser som ska ta ansvar när det inte är aktuellt med specialiserad psykiatrisk vård.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Socialförvaltningen föreslås få i uppdrag att i samverkan med berörda parter planera och genomföra förbättringar för personer med psykisk ohälsa i enlighet med detta tjänsteutlåtande. I planeringen och genomförandet ingår även att säkerställa att Stockholm stad lever upp till de grundkrav och prestationsmål som ställs för att få ta del av statsbidraget 2013. Arbetet redovisas i särskilt ärende till socialnämnden.

Bilagor

1. Grundkrav och prestationsmål 2012
2. Grundkrav och prestationsmål 2013

Bilaga 1

Grundkrav 2012

1. I länet ska det finnas
 - a. ingångna överenskommelser om samarbete mellan kommun och landsting kring personer med psykisk funktionsnedsättning enligt 8 a § i hälso- och sjukvårdslagen (HSL) och 5 kap 8 a § socialtjänstlagen (SoL) samt
 - b. ingångna överenskommelser om hur individuella planer för individer (tillhörande målgruppen) som har behov av insatser från både hälso- och sjukvården och socialtjänsten enligt 3 f § HSL och 2 kap 7 § SoL ska upprättas.
2. I länet ska det finnas beslut som tydliggör ansvarsfördelningen inom och mellan kommun och landsting för insatser till barn och unga som har, eller riskerar att utveckla, psykisk ohälsa.

Prestationsmål 2012

Barn och unga

1. 100 miljoner kronor fördelas till de kommuner och landsting som är delaktiga i utvecklandet av det inrapporteringsystem för antalet upprättade individuella planer och genomförda uppföljningar som tas fram inom ramen för det s.k. Psyknk-projektet. Prestationsmålet gäller individuella planer för barn och unga.
2. 50 miljoner kronor fördelas till de kommuner och landsting som deltar i en förstudie av hur tillgängligheten till den s.k. första linjens vård ska kunna mätas. Kommunerna och landstingen ska delta aktivt i utvecklingsarbetet, pröva skapade funktioner samt lämna synpunkter på framtagna modeller.

Vuxna

1. 100 miljoner kronor fördelas till de kommuner som aktivt testar den nationella sammanställningsfunktion som baseras på Socialstyrelsens verktyg för inventering av insatser riktade till personer med psykisk funktionsnedsättning och deras behov. Kommunen ska ha lagt in data för ett visst antal personer i aggregerad form i databasen samt ha lämnat synpunkter på användbarheten och vad som behöver ses över och justeras. Små kommuner ska rapportera in 20 personer, medelstora kommuner 100 personer och stora kommuner ska rapportera in 300 personer.

Bilaga 2

Grundkrav 2013

Grundkrav 1

I länet ska finnas överenskommelser om samverkan kring personer barn, unga och vuxna med psykisk funktionsnedsättning. Av överenskommelserna ska framgå vilka målgrupper som omfattas, gemensamma mål för landstingens och kommunernas verksamheter, rutiner för samarbete kring enskilda personer med psykiska funktionsnedsättningar och hur individuella planer ska upprättas, ansvarsfördelningen på områden där gemensamma insatser krävs samt former för hur tvister mellan parterna ska lösas.

Överenskommelserna ska ha följts upp under året och handlingsplaner upprättats för att utveckla samverkan.

Organisationer som företräder patienter, brukare och närstående ska ha getts möjlighet att lämna synpunkter på överenskommelsen och handlingsplanerna.

Grundkrav 2

Landstinget och kommunerna i länet ska tillhandahålla webbaserad information, eller motsvarande, där det beskrivs var i landstinget och kommunerna barn och unga med psykisk ohälsa och deras familjer kan vända sig för att få vård, stöd och hjälp.

Prestationsmål 2013

Barn och unga

- 100 miljoner kronor fördelas till de kommuner som rapporterar hur många samordnade individuella planer enligt SoL som upprättats för personer under 18 år samt som har gjort en uppskattning av behovet av sådana planer för personer i kommunen som är under 18 år och som har kontakt med socialtjänsten.
- 50 miljoner kronor fördelas till de landsting som rapporterar hur många samordnade individuella planer enligt HSL som upprättas för personer under 18 år samt som har gjort en uppskattning av behovet av sådana

planer för alla personer under 18 år som har kontakt med barn- och ungdomspsykiatri i länet.

Vuxna

- 150 miljoner kronor fördelas till de kommuner som de senaste fyra åren (2010–2013) gjort en inventering av personer med psykisk funktionsnedsättning i enlighet med Socialstyrelsens verktyg eller motsvarande och registrerat aggregerade data i inrapporteringsfunktionen på SKL samt gjort en analys av hur väl individernas behov är tillgodosedda på boendeområdet och sysselsättningsområdet. Med utgångspunkt i detta ska en planering för hur verksamheten ska utvecklas 2013–2014 göras. Analysen ska avse kvinnor och män. Organisationer som företräder patienter, brukare och närstående ska ha erbjudits att lämna synpunkter på planeringen.